

■ **DOSTĘP DO AKT SPRAWY**
będzie od 2009 roku możliwy także
po zakończeniu postępowania
podatkowego. **strona 12**

23-06-2008, Gazeta Prawna

Dostęp do akt podatkowych będzie nieograniczony

- **ZMIANA PRAWA** Od 2009 roku mają się zmienić zasady prowadzenia postępowań przez organy podatkowe
- **Podatnicy będą mieć dostęp do akt sprawy również po zakończeniu postępowania podatkowego**
- **Zdaniem ekspertów to dobry pomysł, który pozwoli na pełną jawność akt sprawy i ułatwi kontakt z fiskusem**

EWA MATYSZEWSKA
ewa.matyszewska@infor.pl

Od 1 stycznia 2009 r. podatnik, wobec którego prowadzone będzie postępowanie podatkowe, będzie miał w każdym czasie prawo do wglądu w akta sprawy, sporządzenia z nich notatek, kopii lub odpisów. Tak wynika z projektu zmian do Ordynacji podatkowej, który obecnie znajduje się na etapie konsultacji międzyresortowych.

Co w tej zasadzie jest nowością? To, że wgląd do akt sprawy podatnik będzie miał również po zakończeniu postępowania podatkowego. Dziś wgląd w ak-

swoje zachowanie, organy wskazywały, że postępowanie zostało zakończone, w związku z czym podatnikowi nie przysługuje prawo przeglądania akt. Takie postępowanie organów w sposób istotny utrudniało podatnikom przygotowanie środków zaskarżenia i sformułowania w sposób prawidłowy zarzutów i żądań.

Tego rodzaju działania organów podatkowych, jako naruszające zasadę jawności oraz zasadę czynnego udziału podatnika w postępowaniu, zostały poddane krytyce ze strony sądów administracyjnych.

– W nowym brzmieniu art. 178 par. 1 Ordynacji podatkowej wyraźnie wskazuje się, że podatnik ma prawo przeglądania akt sprawy również po zakończeniu postępowania. Nowelizacja Ordynacji podatkowej w tym zakresie jest zatem krokiem w dobrym kierunku i zasługuje na akceptację – podkreśla Michał Zajac.

Jawność jest wskazana

Również Alicja Sarna, doradca podatkowy w MDDP Michał Dłuska Dziedzic i Partnerzy, uważa, że proponowaną zmianę należy ocenić pozytywnie. Obecnie literalne brzmienie przepisu wskazuje na to, że stronie postępowania przysługuje prawo do przeglądania akt wyłącznie w czasie, gdy toczy się postępowanie – a więc od momentu doręczenia stronie postanowienia o wszczęciu postępowania do doręczenia decyzji, a także w trakcie kontroli podatkowej.

– W praktyce spotykałam się z sytuacjami, gdy podatnicy zwracali się o udostępnienie

ta sprawę jest możliwy tylko podczas prowadzenia czynności przez organy podatkowe.

Zdaniem ekspertów to krok w dobrym kierunku, który przyczyni się m.in. do pełnej jawności akt sprawy.

Dzisiejsza przewaga fiskusa

Obecnie w praktyce występowały sytuacje, w których organy podatkowe, opierając się na aktualnym brzmieniu art. 178 par. 1 Ordynacji podatkowej, odmawiały stronie wglądu do akt sprawy po wydaniu decyzji wymiarowej w I lub II instancji, a przed złożeniem odwołania czy też skargi do sądu administracyjnego. Na ten aspekt zwraca uwagę Michał Zajac, starszy konsultant podatkowy w ITA Doradztwo Podatkowe, który wyjaśnia, że uzasadniając

POSTĘPOWANIE PODATKOWE W PRAKTYCE

TAK JEST

■ W każdym stadium postępowania organ podatkowy obowiązany jest umożliwić stronie przeglądanie akt sprawy oraz sporządzanie z nich notatek, kopii lub odpisów

TAK BĘDZIE (1 I 2009 R.)

■ Strona będzie miała prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to będzie przysługiwać również po zakończeniu postępowania

KORZYŚCI ZE ZMIANY PRZEPISÓW

A pełna jawność akt sprawy

B zrównanie pozycji podatnika i organu podatkowego

C możliwość lepszego przygotowania się do odwołania

im akt w czasie, gdy nie toczyło się postępowanie – np. w celu zweryfikowania dokumentów źródłowych będących w posiadaniu organu podatkowego lub też uzyskania ich kopii. W wielu przypadkach spotykali się z odmową, a organy podatkowe powoływały się właśnie na literalne brzmienie art. 178 par. 1 Ordynacji podatkowej – mówi Alicja Sarna.

Po nowelizacji strona będzie miała dostęp do swoich akt, akt dotyczących jej sprawy w każdym czasie, a więc będziemy mogli mówić o pełnej jawności akt sprawy dla strony.

Dostęp nieograniczony

Nie należy ograniczać stronie dostępu do akt postępowania podatkowego tylko do tego okresu, w którym postępowanie formalnie się toczy. Takiego zdania jest dr Tomasz Nowak, ekspert z departamentu prawa podatkowego Kancelarii Grynhoff, Woźny Maliński, który wyjaśnia, że uzasadnione jest, aby również po formalnym zakończeniu postępowania, a więc po doręczeniu decyzji przez organ podatkowy, strona miała prawo

zapoznania się z materiałami, na podstawie których organ podatkowy orzekł o jej uprawnieniach i obowiązkach. Dostęp do tych materiałów umożliwia przede wszystkim ocenę zasadności rozstrzygnięcia, a w konsekwencji sformułowanie zarzutów wobec decyzji podatkowej. Pozwala zatem na przygotowanie odwołania lub skargi do sądu administracyjnego. W przypadku, gdy decyzja ostateczna uprawomocniła się, umożliwia stronie ocenę możliwości wzruszenia takiej decyzji w nadzwyczajnych trybach postępowania.

Strona ma prawo zachowywać się biernie w toku postępowania i nie uczestniczyć aktywnie w postępowaniu dowodowym. Czynne uczestnictwo w toku prowadzonego postępowania podatkowego jest prawem, a nie obowiązkiem podatnika.

Zdaniem Tomasza Nowaka, dlatego brak jest jakichkolwiek przesłanek, które uzasadniałyby pozbawienie podatnika prawa do skorzystania ze środków zaskarżenia w wyniku ograniczenia dostępu do akt sprawy po wydaniu decyzji wymiarowej.

– Tym bardziej że organ podatkowy ma nieograniczony dostęp do akt, co stwarza nierównowagę pomiędzy nim a stroną – podsumowuje Tomasz Nowak. ■

Pisaliśmy o tym

■ W trakcie trwania postępowania podatnik ma prawo wglądu do swoich akt – GP nr 252/07

www.gazetaprawna.pl/archiwum

UPRAWNIENIA PODATNIKA

Po rozpoczęciu postępowania podatkowego organ podatkowy musi:

- zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania,
- przed wydaniem decyzji umożliwić wypowiedzenie się stronom co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań,
- wyjaśniać stronom zasadność przesłanek, którymi kierują się przy załatwianiu sprawy, aby w miarę możliwości doprowadzić do wykonania przez strony decyzji bez stosowania środków przymusu,
- umożliwić stronie przeglądanie akt sprawy oraz sporządzanie z nich notatek, kopii lub odpisów.

Przeglądanie akt sprawy odbywa się w lokalu organu podatkowego w obecności pracownika tego organu